

Handläggare:
Sara Östling
Telefon: 08-508 27 918**Till**
Idrottsnämnden

Idrottsnämnden

**Underlag för budget 2018 med
inriktning 2019 och 2020****Förslag till beslut**

Förvaltningens förslag till underlag för budget 2018 med inriktning 2019 och 2020 för idrottsnämnden godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Marina Höglund
Förvaltningschef

Innehållsförteckning

1.1	Ett Stockholm som håller samman.....	3
1.2	Ett klimatsmart Stockholm.....	3
1.3	Ett ekonomiskt hållbart Stockholm.....	4
1.4	Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	4
2	Nämndens verksamhetsområde	4
3	Sammanfattande ekonomisk analys.....	11
3.1	Drift.....	12
3.2	Investeringar.....	17
3.2.1	<i>Prioriteringsgrunder.....</i>	<i>21</i>
3.2.2	<i>Konsekvensanalys och risker</i>	<i>22</i>
3.2.3	<i>Måluppfyllelse.....</i>	<i>22</i>
4	Övriga redovisningar	23
5	Lokalförsörjningsplan.....	25
5.1	Inledning	25
5.2	Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler	25
5.3	Kapacitetsbeskrivning	26
5.4	Förändringar i lokalbeståndet.....	27
5.5	Kostnadsutveckling.....	27
5.6	Effektiviseringsmöjligheter.....	28
5.7	Övrigt	29

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

1.1 Ett Stockholm som håller samman

- Utveckla strategier i samarbete med föreningslivet för att få ungdomar att fortsätta vara fysiskt aktiva
- Genomföra en bidragsöversyn som bland annat omfattar kontroll- och uppföljningsverksamhet
- Medverka i samarbeten om regionala anläggningar
- Se över krav och målsättningar för idrottsbonusprojekt samt hur föreningar som önskar erbjuda alternativ till traditionell föreningsidrott kan stöttas
- Genomföra projekt för att fler nyanlända ska vara aktiva i föreningslivet och bli ledare i föreningar
- Fortsätta prioritera resurssvaga områden genom samverkansarbete och riktade satsningar samt fortsätta arbetet med idrottskoordinatorer
- Fortsätta ta en aktiv roll i de lokala utvecklingsplanerna och bidra med kunskap inom fritid, hälsa och idrott bland barn och ungdomar
- Ta fram förslag på ett uppdaterat och reviderat idrottspolitiskt program samt strategier för Stockholms stads arbete med det rörliga friluftslivet
- Öka utbudet av verksamhet på stadens ytor för friluftsliv samt anlägga motionsspår i Lövsta och konstsnöspår i Ågesta friluftsområde
- Utveckla aktivitetsutbudet i stadens sim- och idrottshallar för att möta inaktiva som inte nås av föreningslivet
- Genomföra satsningar för ökad simkunnighet
- Prioritera och planera för nya anläggningar samt utveckla och förnya befintliga
- Samplanera idrottshallar för att tillgodose både skolans och föreningslivets verksamheter

1.2 Ett klimatsmart Stockholm

- Fortsatt arbete enligt nämndens energiplan 2013-2019 med satsningar i form av energiprojekt och målsättningar inom energibesparing
- Gemensamt med fastighetsnämnden planera för klimatneutrala idrottsanläggningar
- Utveckla avfallshanteringen i idrottsanläggningarna och färdigställa avfallsplaner för olika anläggningstyper
- Sänka användningen av farliga kemikalier bland annat genom att registrera de kemikalier som används i stadens centrala kemikaliregister och kontrollera att inte oönskade kemikalier används
- Ta fram förutsättningar och anvisningar för anläggande av en båtbottentvätt.
- Anlägga fler latrintömningsstationer för att bidra till målet om en hållbar mark-och vattenanvändning samt möta det lagkrav som finns

1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- Kontinuerligt se över viktiga processer, till exempel vid schemaläggning, evenemang, inköp- och avtal samt övrig administration.
- Genomföra energibesparande åtgärder i samarbete med fastighetsnämnden.
- Hålla nere utgifterna för nyinvesteringar vid beställning till fastighetsnämnden.

1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm

- Tillsammans med idrottsrörelsen hitta former för att öka medvetenheten och kunskapen i föreningar om diskriminering, mobbning och kränkande behandling
- Arbeta för ett jämlikt och jämställt idrottsutövande framför allt i de resurssvaga områdena genom samverkansarbete och riktade satsningar
- Tilldela föreningar bidrag för särskilda ytterstadssatsningar i form av projekt eller verksamheter vars mål är att öka den fysiska aktiviteten och självkänslan hos unga i ytterstadsområden
- Arbeta för barns rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention bland annat genom att använda en barnchecklista när beslutsunderlag tas fram, genomföra barnkonsekvensanalyser, förebygga alltför tidiga elitsatsningar och stärka ungas organisering
- Samordna och utveckla fritidsaktiviteter för barn, unga och vuxna personer med funktionsnedsättning bland annat genom nätverket Fritid för alla, hemsidan Fritidsnätet samt anpassad information
- Delta i det stadsövergripande trygghetsarbetet för att skapa förutsättningar för trygga och säkra miljöer för idrott och motion
- Delta i stadens arbete mot våldsbejakande extremism
- Fortsätta arbetet med Program Supporter med fortsatt inriktning mot högstadieungdomar samt utökade satsningar riktade mot ungdomar i gymnasieåldern

2 Nämndens verksamhetsområde

Stadens stöd till föreningslivet

Föreningslivet har en viktig roll i folkhälsoarbetet. Det är där flest barn och ungdomar är fysiskt aktiva. Det gäller inte bara idrottsföreningar utan även andra barn- och ungdomsföreningar som aktiverar sina medlemmar. Ungefär hälften av stadens barn och ungdomar är aktiva i föreningslivet. Det kontanta stödet till barn- och ungdomsföreningar är under 2017 drygt 65 miljoner kronor.

Barns och ungas deltagande i föreningslivet har förändrats genom åren. Bland annat erbjuds barn organiserade verksamheter i allt yngre åldrar. En effekt av det är att de sedan avstår från föreningsverksamhet och andra organiserade verksamheter i tonåren. Idrottsförvaltningen ser därför betydelsen av att, i samarbete med föreningslivet, utveckla strategier för att få ungdomar att fortsätta vara fysiskt aktiva. Det handlar om att finna aktiviteter som lockar ungdomar som inte vill tävla och som mer spontant vill utöva idrott och motion.

Idrottsrörelsen har antagit en verksamhetsinriktning som bland annat ska motverka förlusten av medlemmar i tonåren. Förvaltningen samtalar med idrottsrörelsen om vilka effekter som förväntas på sikt av den nya inriktningen. Om idrottsrörelsen skulle växa bland tonåringarna ställer det nya krav på staden i form av anläggningsutbud och stödformer. Den statliga satsningen Idrottslyftet har också fått nya direktiv. Dessa ska implementeras under 2017 och få helårseffekt från 2018. Hittills har mycket verksamhet inom Idrottslyftet varit inriktad på att rekrytera barn till idrottsföreningar. Detta arbete ska tonas ned till förmån för att behålla ungdomar som föreningsmedlemmar. Det ligger också i linje med idrottsrörelsens nya verksamhetsinriktning. Kommunerna ska beredas en ny roll i arbetet. Rollfördelningen är än så länge oklar, men samtal förs mellan idrottsförvaltningen och Stockholmsidrotten.

Idrottsförvaltningen ska under 2017 genomföra en bidragsöversyn. Syftena med översynen är flera. Dels ska föreningarna känna att det finns tydliga regler för vad som är bidragsberättigad verksamhet och dels ska uppföljningen av verksamheten förenklas. Syftet är även att minska föreningarnas och förvaltningens administration.

Förvaltningen ska även genomföra en översyn av sin kontroll- och uppföljningsverksamhet för att säkerställa att föreningsbidragen används som avsett. Översynen gäller metoder, hjälpmedel, processer, blanketter, dokumentation, platsbesök med mera.

Föreningar som får ekonomiskt stöd från staden ska motverka all form av diskriminering, mobbning och kränkande behandling. Frågorna kommer att belysas i den kommande bidragsöversynen. Idrottsförvaltningen samarbetar i förekommande fall med det enskilda specialdistriktsförbundet, Stockholmsidrotten och den aktuella föreningen för att komma till rätta med felaktigt agerande.

Inom idrotten uppfattas sällan kommungränser. Många idrotter med relativt få utövare i länet samlas på en eller ett fåtal platser för att utöva sin idrott. Det finns ett samarbete mellan kommuner kring regionala anläggningar, där idrottsförvaltningen är representerad. Syftet är att kommunerna, till en rimlig kostnad, ska kunna erbjuda sina föreningar förutsättningar att utöva sin idrott. Aktuella exempel är den nya friidrottshallen i Sollentuna samt Hacksjöns skjutbana i Botkyrka. I staden kan exempelvis den planerade skridsko- och bandyhallen komma att bli en regional anläggning. Även andra anläggningar eller idrotter kan bli aktuella för regionala samarbeten under perioden 2018-2020.

Projektbidraget idrottsbonus har funnits sedan 2012 och ger föreningslivet möjligheter att genomföra projekt för att skapa verksamheter som utgår från vad fysiskt inaktiva önskar. Prioriterade målgrupper är äldre tonåringar, speciellt flickor med annan etnisk bakgrund samt personer med funktionsnedsättningar i alla åldrar. Förvaltningen ska fortsätta uppmana föreningar att genomföra projekt som riktar sig till personer med funktionsnedsättning. För att nå målen med idrottsbonusprojekten ställs det höga krav på ansökande föreningar vilket är svårt att leva upp till för många föreningar. Förvaltningen ska med anledning av detta se över de krav och målsättningar som ställs för att projekt ska beviljas och hur föreningar som önskar erbjuda alternativ till traditionell föreningsidrott kan stötts. För att säkra projektens måluppfyllelse ska verksamhetsuppföljning ske kontinuerligt.

Social hållbarhet

Idrotten fyller en viktig roll i att minska de sociala skillnaderna i Stockholm. Idrottsnämnden har därför under flera år riktat in sig på att få fler fysiskt aktiva i stadens ytterstadsstadsdelar. Nämnden ska fortsätta prioritera de resurssvaga områdena genom samverkansarbete och riktade satsningar. I dessa satsningar arbetar nämnden med mål om ett jämlikt och jämställt idrottsutövande. Arbetet med att minska skillnader och stärka idrotten i ytterstadsområdena sker långsiktigt och det arbete som påbörjats med bland annat idrottskoordinatorer fortsätter under de kommande åren. Satsningen med idrottskoordinatorer sker i Järvaområdet samt i Skärholmen, Hagsätra-Rågsved och Östberga. Målgrupperna är de som i forskning inom Ung livsstil visat sig vara fysiskt aktiva i minst utsträckning. Det vill säga ungdomar, framför allt flickor, samt personer med funktionsnedsättning. De närmaste åren ska samarbetsformerna i detta arbete samt de aktiviteter som startats med utgångspunkt i ungdomarnas egna önskemål fortgå och utvecklas.

2012 beslutade kommunfullmäktige om att profilera Farsta stadsdelsnämndsområde mot idrott och hälsa. Profileringen är ett samarbete mellan idrottsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd samt utbildningsnämnden. Idrottsnämnden fortsätter under perioden samarbetet och de insatser som visat sig vara lyckosamma, bland annat Farsta Sports Camp, fritidsverksamhet vid Stora Sköndals handikappbad och tider i idrottshallar för fritidsgårdarna.

Idrottsnämnden tilldelar ett antal föreningar bidrag för särskilda ytterstadssatsningar. Det är särskilda projekt eller verksamheter vars mål är att stärka den fysiska aktiviteten och självkänslan hos unga i ytterstadsområden. Verksamheter som får bidrag är till exempel Löparakademin, Järva skolstafett samt Ishockey för alla. Löparakademin arrangerar coachinggrupper på flera platser, både i söderort och i västerort, för inaktiva elever i årskurs nio. De tränar löpning med ett givet slutmål och får coaching för att stärka sin självbild. Järva skolstafett är ett arrangemang där barn i Järvas skolor deltar i en stafett tillsammans med barn från Lidingös skolor. Detta sker två gånger per år, en gång på Spånga IP och en gång på Lidingövädden. Barnen och ungdomarna från Järva erbjuds dessutom löpträning tillsammans med Akalla run, en sektion i Kista SC. Ishockey för alla har som ambition att låta fler barn, unga och till viss del vuxna upptäcka skridskoåkningens tjusning. Det är ett projekt som drivs av Djurgårdens IF och som lockar stora grupper nya skridskoåkare till Husby ishall.

Idrottsförvaltningen arbetar sedan en tid tillbaka med att utveckla Rågsveds bollplan till en mångfacetterad aktivitetsyta. Detta arbete sker i samarbete med stadsdelsförvaltningen, bostadsbolagen, utbildningsförvaltningen och lokalt föreningsliv. Ett arbete med Vårbergs IP har även inletts för att utveckla och förnya idrottsplatsen. Detta arbete sker i samarbete med stadsdelsförvaltningen.

Ökad fysisk aktivitet – idrottsnämndens insatser för förbättrad folkhälsa

Ett viktigt styrdokument är Stockholms stads idrottspolitiska program som gäller 2013-2017. Det huvudsakliga målet med Stockholms stads arbete inom idrott och motion är att fler stockholmare ska bli fysiskt aktiva. Målet utgår ifrån att det finns tydliga kopplingar mellan regelbunden fysisk aktivitet och god hälsa och välmående. Fysisk aktivitet motverkar, lindrar och botar i vissa fall flera sjukdomar, bland annat hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes typ 2 och vissa cancerformer. För barn och ungdomar finns särskilt goda skäl att idrotta eller motionera då skelett och muskulatur stärks genom belastning under tillväxtåren samtidigt som motorik och koordination förbättras. Den senaste tiden har det även i flera studier visat sig att fysisk

aktivitet bidrar till ökad inlärningsförmåga där fysiskt aktiva barn och ungdomar får bättre skolbetyg och ökar sin uppmärksamhet och koncentration. Idrottsförvaltningen ska fortsätta delta i utbildningsförvaltningens PULS-projekt där 13 klasser under sina tre högstadiår får en extra konditionslektion per vecka. Effekterna av den extra lektionen mäts genom att undersöka bland annat kondition, självskattad hälsa, motionsvanor på fritiden samt betyg.

För att öka den fysiska aktiviteten i staden riktar sig arbetet särskilt till de grupper som i lägre utsträckning rör på sig. Enligt det idrottspolitiska programmet är de prioriterade grupperna ungdomar 13-20 år, särskilt flickor, flickor med utländsk bakgrund, personer med funktionsnedsättning samt barn och ungdomar med lägre socioekonomisk bakgrund än genomsnittet.

Under 2017 ska idrottsnämnden ta fram ett förslag på uppdaterat och reviderat idrottspolitiskt program. Det reviderade programmet ska styra nämndens verksamhet under de närmaste åren. Under 2017 ska även Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm ha fokus på idrott. Kommissionens arbete ska fungera som ett underlag till arbetet med det idrottspolitiska programmet och med åtgärdsförslag bidra till att stärka idrottsnämndens insatser och inriktning.

De tre huvudsakliga metoderna för att få fler stockholmare att bli fysiskt aktiva som idrottsnämnden arbetar med är föreningsidrott, övrig organiserad idrott/motion och spontant eller egenorganiserat idrottande. Idrottsnämnden stöttar föreningslivet framför allt genom att tillhandahålla lokaler samt genom bidragsgivning. Ett av nämndens uppdrag är att erbjuda kompletterande idrotts-/motionsverksamhet för de barn och ungdomar som inte deltar i föreningsidrottens verksamheter genom att främja spontanidrott eller genom till exempel öppna idrottsverksamheter. I detta uppdrag är det viktigt att ungdomars önskemål tillgodoses inte minst ur ett jämställdhetsperspektiv då pojkar är överrepresenterade både inom den organiserade idrotten och inom spontanidrotten. Nämnden riktar särskilt in sig på att öka den fysiska aktiviteten i resurssvaga områden.

De senaste åren har drop in-idrott på fredags- och lördagskvällar blivit allt mer utbredd, framför allt i ytterstadsområden. Idrottsnämnden ser drop in-idrott som ett sätt att få fler fysiskt aktiva. Många gånger har drop in-idrotten socialpreventiva förtecken och lockar framför allt pojkar i ungdomsåldrarna. Idrottsnämnden ska stötta dessa verksamheter främst genom att erbjuda aktivitetsytor och stadsdelsnämnderna stöttar ofta genom att antingen arrangera aktiviteterna i egen regi eller genom bidragsgivning till föreningar. Idrottsnämnden stöttar även föreningar när de med den här typen av verksamhet har som mål att nå de prioriterade målgrupperna.

Yrkesföreningar för Fysisk aktivitet, YFA samt Svenska barnläkarföreningen har tagit fram nya rekommendationer om fysisk aktivitet för barn och ungdomar. Rekommendationerna ska främja fysisk och mental hälsa samt fysisk kapacitet under uppväxtåren (och förhoppningsvis påverka framtida hälsa och minska risken för att utveckla kroniska sjukdomar i vuxenlivet). Idrottsnämnden samarbetar med Skolhälсан inom Stockholms stad och Stockholms läns landsting för att barn och unga ska stödjas till att bli fysiskt aktiva. För att lyckas fordras ett målinriktat arbete samt kompetens att möta barn och ungdomar på deras fritid. Personal i simhallarna behöver utbildas och möta upp med aktiviteter lämpade för målgruppen. För uppdraget behövs kunskap om målgruppen samt vad som får dem att gå från att inte vara särskilt aktiva till att uppnå rekommendationen om sammanlagt 60 minuters daglig fysisk

aktivitet. I stadens sim- och idrottshallar ska aktivitetsutbudet fortsätta att utvecklas för att möta inaktiva och de som inte når av föreningslivet. Närhetsprincipen är viktig och det lokala aktivitetsutbudet ska främja lika villkor och prioriterade målgruppers behov tillgodoses.

Stadens sim- och idrottshallar ska vara självklara resurser i det lokala folkhälsoarbetet för att öka den fysiska aktiviteten och simkunnigheten. Gemensamma och lokala insatser inom Stockholms stad ökar. I början av 2017 har det påbörjats en satsning på ökad simkunnighet för ungdomar/unga vuxna i gymnasieskolans introduktionsklasser riktade till nyanlända. Fler föreningar genomför även olika aktiviteter och projekt som ska leda till att fler nyanlända är aktiva i föreningslivet och att de dessutom blir ledare i olika föreningar. Idrottsnämnden har avsatt medel i sin budget för föreningsbidrag för att stötta olika sådana verksamheter och upplåter också idrottsanläggningar till verksamheter som syftar till att integrera nyanlända.

Fritid för personer med funktionsnedsättning

Sedan 2008 har idrottsnämnden i uppdrag från kommunfullmäktige att samordna och utveckla fritidsaktiviteter för barn och unga med funktionsnedsättning. Uppdraget består bland annat av att samordna det stadsövergripande nätverket Fritid för alla med representanter från stadsdelsförvaltningar och berörda fackförvaltningar. Sedan en utvärdering genomfördes 2015 arbetar idrottsförvaltningen med att förankra utvecklingsarbetet på central nivå i staden likväl som i stadsdelsförvaltningarna som till stor del är utförare av verksamhet för målgruppen. Förvaltningsövergripande gemensamt arbete och ansträngningar kommer de närmaste åren att vara av stor betydelse för att kunna erbjuda och inspirera barn och ungdomar med funktionsnedsättning till en meningsfull fritid.

För att möjliggöra för fler barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning att få en fritid som motsvarar individens önskemål, deltar idrottsförvaltningen i ett länsövergripande samarbete. Målet är att detta arbete ska underlätta deltagande i fritidsaktiviteter i andra kommuner än hemkommunen. Ett resultat av detta samarbete är hemsidan Fritidsnätet som samlar information om fritidsutbudet för målgruppen.

Fritidsutvecklarna har genom idrottsnämnden i uppdrag att utveckla och främja att det allmänna kultur- och fritidsutbudet blir tillgängligt för vuxna personer, främst med intellektuell funktionsnedsättning, som bor i grupp- eller servicebostad. Nämnden stöttar olika föreningar, studieförbund, organisationer och kulturinstitutioner för att erbjuda ett brett och tillgängligt utbud.

Efter resultaten från tidsstudien, *Fritiden för personer i gruppboende – en studie av personer med intellektuell funktionsnedsättning*, fortsätter förvaltningen arbetet med att bland annat öka utbudet av tillgängliga och anpassade motionsaktiviteter som idag når en mycket liten del av målgruppen och andra aktiviteter för att bryta det utbredda stillasittandet.

2016 genomfördes en intervjustudie för att ta reda på hur kultur- och fritidsaktörer kan nå de 70 procent i målgruppen som inte deltar i det organiserade utbudet i deras verksamheter. Resultaten visar tydligt att äldre personer med måttlig till svår intellektuell funktionsnedsättning samt personer med lindring intellektuell funktionsnedsättning inte deltar på grund av att utbudet inte tar hänsyn till deras behov. Studien visar även på hinder som finns för deltagande. Intervjustudien har gett förvaltningen fakta som ger vägledning för hur arbetet ska riktas framöver. Målet blir att stötta verksamheter mer effektivt utifrån de behov som studien visar med inriktning på att verka för en bredd av aktiviteter. Resurser ska läggas på att kommunicera behoven till verksamheter och skapa former för stöd till aktiviteter som

efterfrågas.

Förvaltningen ska stödja aktörer till att göra informationen mer tillgänglig och relevant för målgruppen. Förvaltningen söker projektmedel från Digital förnyelse för att bygga en lösning för att målgruppen ska kunna ta till sig information efter sina egna förutsättningar. Förvaltningen ska också utveckla de utbildningar och skrivstöd som erbjuds till kultur- och fritidsaktörer.

Kursutbudet för personer som har en funktionsnedsättning ska bli mer omfattande och fler ska känna sig trygga att styrketräna i Stockholms stads simhallar. Samverkan med exempelvis Habilitering, gruppboheter, dagliga verksamheter och särskolor utökas. Det finns ett behov av fler simskolegrupper för barn, ungdomar och vuxna. En fortsatt kompetensutveckling av instruktörer och simlärare ska genomföras.

Stockholm - en attraktiv friluftsstad

Idrottsnämnden ska under 2017 ta fram strategier för Stockholms stads arbete med det rörliga friluftslivet. Strategierna ska gå i linje med ett nytt reviderat idrottspolitiskt program och ha som övergripande målsättning att fler stockholmare ska utöva ett rörligt friluftsliv. Strategierna ska beröra utbudet av planlagda miljöer för friluftsliv såväl som verksamhet och kommunikation/information om friluftsmöjligheterna i Stockholm.

En av målsättningarna som idrottsnämnden ska ta ställning till i friluftsstrategin är att öka utbudet av verksamhet på stadens ytor för friluftsliv. Verksamheterna ska vända sig till alla men framför allt till prioriterade målgrupper som nås via befintliga och breddade nätverk. Målet är att fler personer hittar till friluftsmiljöer där verksamhet erbjuds, vilket leder till ökad friluftaktivitet på egen hand. För att kunna erbjuda ett rörligt friluftsliv och ge ett breddat utbud bör samverkan mellan organisationer, förvaltningar, samt föreningar ske.

För att möjliggöra för fler att få tillgång till motions- och skidspår planeras ett nytt motionsspår i Lövsta samt anläggande av ett konstsnöspår i Ågesta friluftsområde. Kommunfullmäktige fastställde 2014 en ny policy för fritidsbåtlivet. Detta innebär bland annat att nya långsiktiga avtal med fritidsbåtsklubbarna nu kan tecknas. Avtalen har delvis en ny inriktning och som bland annat innebär en högre tillgänglighet till båtklubbssområden för fler än båtägare. Behovet av fler båtplatser är mycket stort i Stockholm. Det är därför angeläget att förvaltningen medverkar i stadens plan- och planeringsprocesser för byggande utmed Stockholms strandlinjer.

Stockholm - en idrotts- och evenemangsstad

Stockholm är en idrotts- och evenemangsstad fylld av motionärer och idrottare, alltifrån en stor bredd till den yttersta eliten. I Stockholm finns också en stor, engagerad och kunnig publik vid sportevenemang. Staden har samlat en stor erfarenhet av att arrangera framgångsrika lokala, nationella och internationella evenemang och i den evenemangsstrategi som staden nu antagit anges en tydlig inriktning för ett samlat grepp kring frågorna. Idrottsförvaltningen utgör här en viktig aktör och för att kunna matcha stadens ambition behöver kompetens, resurser, organisation och gränssnitt säkras. Den utredning om ett OS och Paralympics i Stockholm 2026 som är på väg upp för beslut kommer innebära ett viktigt fokusområde för förvaltningen om arbetet ska gå vidare både vad gäller anläggningsfrågor, verksamhet samt dialog med idrottsrörelsen med flera.

Ökad trygghet och säkerhet

En av förutsättningarna för att locka nya grupper till att börja idrotta eller motionera är att såväl aktiviteten i sig som omgivningarna runtomkring upplevs som trygga och säkra. Inte minst gäller detta för att nå fler tonårsflickor som ofta upplever utemiljöer som mer otrygga än vad pojkar gör. Idrottsförvaltningen deltar i det stadsövergripande trygghetsarbetet likväl som i lokalt trygghetsarbete, till exempel Rågsveds trygghetsgrupp. Under den närmaste tiden ska förvaltningen rikta in sig på att bidra till att kvällsaktiviteter, till exempel drop in-idrott, i stadens idrottsanläggningar upplevs som trygga av besökande ungdomar bland annat genom närmare samverkan med arrangörer. I stadens sim- och idrottshallar fortgår arbetet med att besökarna ska känna sig trygga och säkra genom att förtydliga regler och aktivt arbeta med säkerhetsfrågorna på anläggningarna.

Idrottsförvaltningen deltar även i stadens arbete mot våldsbejakande extremism. Under våren 2017 ska förvaltningen arbeta fram en handlingsplan mot våldsbejakande extremism. Handlingsplanen ska följa stadens centrala riktlinjer och strategier och bli vägledande i det fortsatta arbetet där inte minst återkommande kompetenshöjande insatser för personal blir en viktig del.

Program Supporter är stadens namn på det arbete som samordnas av idrottsnämnden och bedrivs av stadsdelsnämndernas fältassistenter för trygghetsskapande arbete för ungdomar i samband med elitidrottsevenemang. I det arbete som bedrivs ser staden att rekryteringen till våldsamma grupperingar tenderar att minska bland högstadieungdomar bosatta i Stockholms stad. Det finns dock fortfarande viss problematik kvar bland ungdomar i gymnasieåldern. Arbetet som Program Supporter genomför fortsätter därför på inslagen väg med högstadieungdomar och samtidigt riktas arbetet i större utsträckning mot ungdomar i gymnasieåldern.

Miljö och energi

Under de senaste åren har omvärldens krav på en hållbar energi- och miljöutveckling ökat kontinuerligt. Idrottsnämnden har därför ett ansvar att söka nya alternativ och lösningar för att åstadkomma en hållbar och miljövänlig utveckling för Stockholm.

Idrottsnämnden arbetar enligt nämndens energiplan som omfattar åren 2013-2019. Nämndens energiplan ligger i linje med de föreslagna åtgärderna för att nå målet om en hållbar energianvändning enligt Stockholms stads miljöprogram 2016-2019. Nämndens energiarbete löper kontinuerligt med de planerade satsningarna i form av energiprojekt och uppsatta mål inom energibesparing som ska uppnås 2020. Nämnden utökar satsningen på energieffektivisering under åren 2018-2020 för att säkerställa förutsättningar för att nå de uppsatta målen. Utöver det arbetet blir den långsiktiga målsättningen för idrottsnämnden att gemensamt med fastighetsnämnden planera för klimatneutrala idrottsanläggningar.

Under de kommande åren ska idrottsnämnden i samverkan med fastighetsnämnden och hyresgäster lägga stor vikt vid kemikalie- och avfallshantering i idrottsanläggningarna. Användningen av kemikalier i idrottsanläggningar är omfattande. Idrottsförvaltningen ska därför använda sig av stadens centrala kemikalieregister för att registrera sin kemikalieanvändning och kontrollera att icke önskvärda kemikalier används. Inom de kommande tre åren har idrottsnämnden som mål att ha alla sina kemikalier registrerade i stadens centrala kemikalieregister samt att sänka sin användning av farliga kemikalier med 20 procent fram till 2020.

Arbetet med avfallshanteringen effektiviseras genom att färdigställa en plan som beskriver hela kretsloppet för avfallet för varje anläggning. Planen ska omfatta det förebyggande arbetet vid inköp, sortering av avfallet i anläggningarna, förvaring av det utsorterade avfallet samt borttransporter av det utsorterade materialet. Under 2017 ska en avfallsplan färdigställas för simhallar och fram till 2020 ska samtliga idrottsanläggningars avfallshantering styras av en specifik avfallsplan som ligger i linje med stadens nya avfallsplan.

Stockholm är en levande stad på vatten och i takt med att staden bygger nya bostäder i främst vattennära lägen fortsätter antalet fritidsbåtar att öka. Detta ställer krav på staden men också på de ideella båtklubbarna, främst när det gäller miljöarbetet. Den granskning som miljöförvaltningen utfört av båtbottnfärger har visat att andelen fritidsbåtar med giftiga färger är hög. I samarbete med miljöförvaltningen och båtklubbarnas samarbetsorgan Saltsjön Mälarens båtförbund har en arbetsgrupp bildats i syfte att under 2017 ta fram förutsättningar och anvisningar för anläggande av en båtbottentvätt. Syftet är att möjliggöra för de båtägare som väljer att blästra sin båt att kunna tvätta botten mer regelbundet och därmed inte behöva bottenmåla. Att få flertalet båtar giftfria genom exempelvis blästring kommer ställa stora krav på både förvaltningen och de enskilda klubbarna. Under 2015 infördes ett lagkrav på att samtliga båthamnar ska ha tillgång till en latrintömningsstation. I samråd med miljöförvaltningen gjordes bedömningen att staden för att nå lagkravet behöver anlägga minst tio latrintömningsstationer strategiskt placerade för stadens 85 ideella fritidsbåtklubbar. Under 2017 kommer det totala antalet att uppgå till sju stycken efter det att ytterligare två stationer har anlagts under året.

Nämnden svarar för en utveckling av fisketrappor och biotopvård, det vill säga en utveckling av vattenområdena avseende rekreation, biologisk mångfald och ekosystemtjänster med medel från EU:s fiskerifond.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Nämndens ekonomiska situation påverkas i hög utsträckning av följande faktorer: simhallarnas besöks- och intäktsutveckling, utveckling av intäkterna för planhyror samt investeringar som medför ökade drift- och lokalkostnader.

De senaste åren har simhallarnas intäktsutveckling stabiliserats för att därefter minska med cirka 23,1 mnkr mellan 2012-2015. Större delen av minskningen beror på att anläggningar är och har varit stängda för renovering.

Under budgetperioden kommer Forsgréniska badet och GIH-badet att vara stängda samtidigt under en period för renovering. Ombyggnationerna ökar trycket på övriga simhallar utan att antalet kunder ökar totalt sett. Detta innebär en stor negativ inverkan på idrottsnämndens driftbudget under 2018-2020.

Det finns en stor efterfrågan på nya idrottshallar framöver. Under 2018-2020 beräknas flera nya idrottshallar tas i drift. Därutöver kommer exempelvis nya konstgräsplaner, en skridsko- och bandyhall, friluftsbad (Järva) samt ett konstsnöspår (Ågesta) att driftsättas under perioden.

Samtidigt som flera nya anläggningar driftsätts under perioden öppnar Åkeshovs sim- och idrottshall, GIH-badet och Forsgréniska badet åter efter renovering under perioden. Sammantaget innebär detta att förvaltningen ser ett behov av en utökad investeringsbudget för

maskiner och inventarier under åren 2018-2019, se *bilaga 1*.

Även för friluftsinvesteringar uppskattar förvaltningen att det finns ett behov av utökad budget 2018 och 2019 för det planerade konstsnöspåret i Ågesta.

Det ökade behovet av investeringsbudget kommer även att medföra ökade kapitalkostnader inom driftbudgeten.

Ett annat mycket stort investeringsbehov för nämnden återfinns inom båtsporten, där pontoner med mera måste bytas ut. På grund av eftersatt underhåll är nuvarande bestånd i mycket dåligt skick. Det är staden som äger pontoner med mera, däremot har samtliga driftkostnader för båtsporten historiskt finansierats av avgifter från båtklubbarna. Avgifterna har under en längre tid varit för låga för att täcka utbyte av pontoner med mera i önskvärd omfattning. Uppskattat investeringsbehov uppgår till cirka 100 mnkr totalt fördelat på 10 år.

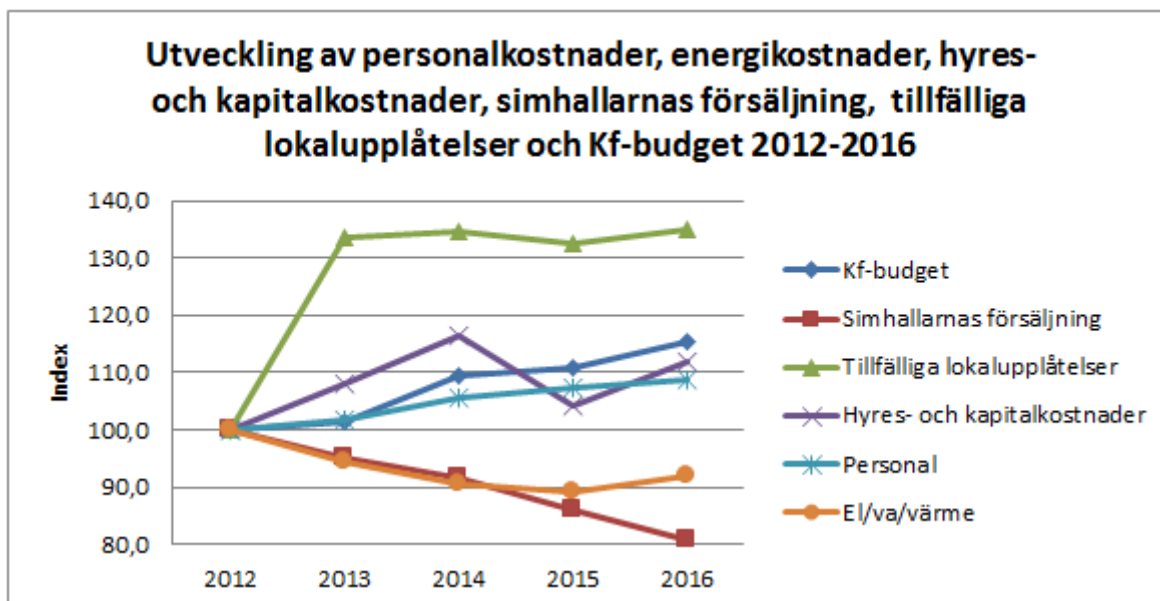
Båtklubbarna anser att de skulle ha svårt att klara en avgiftshöjning kommande år, som täcker nödvändiga investeringar, och har därför framfört önskemål om att staden ska finansiera investeringarna och att båtklubbarna därefter betalar högre avgifter för att täcka kapitalkostnaderna som investeringarna medför. Förvaltningen ser allvarigt på nuvarande standard på anläggningstillgångarna inom båtsporten och anser det nödvändigt att staden och båtklubbarna kommer överens om en finansieringslösning så fort som möjligt.

Hyreskostnaderna utgör en väsentlig del av nämndens budget och har därmed stor påverkan på de ekonomiska förutsättningarna. Utvecklingen av hyreskostnaderna påverkas till stor del av den beslutade investeringsvolymen för nybyggnation och upprustning. Nämndens kostnad för hyror beräknas öka med relativt stora belopp under budgetperioden. Därutöver tillkommer även ökade hyreskostnader under budgetperioden för anläggningar som hyrs av andra hyresvärdar än fastighetsnämnden, till exempel Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB. Detta är en konsekvens av samarbetsprojekt med utbildningsförvaltningen.

3.1 Drift

Intäkts- och kostnadsutveckling 2012-2016

Diagrammet och tabellen nedan visar utvecklingen under åren 2012-2016 för personalkostnader, energikostnader, simhallarnas försäljningsintäkter, hyres- och kapitalkostnader och tillfälliga lokalupplåtelser jämfört med kommunfullmäktiges budget.

Mnkr

Intäkt-/kostnadsslag*	2012	2013	2014	2015	2016
Kf-budget	536,7	543,6	587,8	595,7	619,9
Simhallarnas försäljning	162,9**	154,8	149,0	139,8	131,7
Tillfällig lokalupplåtelser	73,3	97,9	98,8	97,1	99,0
Hyres- och kapitalkostnader	304,2	329,1	354,5	317,1	340,0
Personal	211,0	214,7	223,0	226,6	229,6
El/va/värme	85,6	80,9	77,5	76,2	78,8

* I simhallarnas försäljning ingår försäljning av årskort, engångskort, rabattkort varor, kurser, simskola m.m. Tillfälliga lokalupplåtelser består mest av planhyror.

** Värdet för 2012 är justerat med 27,7 mnkr jämfört med bokslut 2012 för den periodisering som gjordes för att åren ska vara jämförbara.

Den stora ökningen av planhyror 2012 och 2013 beror främst på det ökade intäktskravet i kommunfullmäktiges budget till följd av införandet av självkostnadshyror för skolor. En del av ökningen beror även på intäkter av planhyror för nya idrottshallar. Minskningen av hyreskostnader 2015 jämfört med 2014 beror främst på införandet av komponentredovisning. Intäkterna för simhallarnas försäljning har minskat 2012-2016 vilket främst beror på att anläggningar varit stängda för renovering.

Driftbudgetkonsekvenser av pågående och planerade investeringar (exklusive hyreskostnader till fastighetskontoret)

Kostnader och intäkter under budgetperioden kommer att öka som en följd av investeringar i nya idrottshallar, konstgräsplaner med mera. Under 2017 beräknas en ny hall i Grimsta och två nya läktare att tas i drift och under budgetperioden 2018-2020 beräknas sex nya idrottshallar, en rollerderbyhall, en skridsko- och bandyhall, en ishall och ett utomhusbad tas i drift. Totalt beräknas de nya anläggningarna medföra ökade årliga driftkostnader om cirka

21,3 mnkr netto när alla är färdigställda.

Fyra nya konstgräsplaner och en ny omklädningsbyggnad kommer att driftsättas under budgetperioden enligt nuvarande investeringsplan. Tillkommande nettokostnader (skötsel och energi) för de nya konstgräsplanerna beräknas till totalt 2,0 mnkr årligen när alla är färdiga.

En ny skridsko- och bandyhall, som planeras tas i drift hösten 2019, ska byggas på Gubbängens IP. Driftbudgeteffekterna för den nya skridsko- och bandyhallen beräknas bli 6,4 mnkr netto.

Driftbudgeteffekterna för det nya utomhusbadet i Järva, som enligt nuvarande investeringsplan ska öppna sommaren 2019, beräknas till 4,0 mnkr netto.

Utvecklingen av simhallsintäkterna, som har stor inverkan på nämndens ekonomi, påverkas av planerade ombyggnationer men även av oplanerade åtgärder till följd av allt äldre anläggningar. Ombyggnationerna ökar trycket på övriga simhallar utan att antalet kunder ökar totalt sett. Under den tid sim- och idrottshallarna är stängda för renovering påverkas både intäkter och kostnader mycket. Tabellen nedan visar beräknad effekt på intäkter och kostnader 2018-2020 till följd av planerad stängning av anläggningar på grund av upprustning.

Mnkr

	Beräknad effekt, ombyggnad		
	2018	2019	2020
Förändring intäkter	-23,3	-14,3	-0,5
<i>varav:</i>			
Forsgrenska	-16,2	-11,6	-0,5
GIH	-4,6	-2,7	0,0
Åkeshov	-2,5	0,0	0,0
Förändring kostnader	-10,4	-4,9	0,0
<i>varav:</i>			
Forsgrenska	-8,2	-4,9	0,0
GIH	-2,2	0,0	0,0
Åkeshov	0,0	0,0	0,0
Förändring nettokostnad	12,9	9,4	0,5

Enligt nuvarande prognos kommer Åkeshovs sim- och idrottshall öppna i början av 2018 efter att varit stängd för upprustning från och med sommaren 2016. Forsgrenska badet beräknas vara stängt från sommaren 2016 till sommaren 2019. Därutöver beräknas GIH-badet att vara stängt från sommaren 2016 till sommaren 2018.

Att intäkterna beräknas bli mindre än normalt för Åkeshovs sim- och idrottshall 2018 beror på att inga intäkter från årskortsförsäljning 2017 ingår i intäkterna.

Intäkterna för GIH-badet respektive Forsgrenska badet beräknas minska med 90 procent, resterande bortfall beräknas öka intäkterna hos andra simhallar. Även kostnaderna för personal, energi och övrigt beräknas minska under tiden för ombyggnad. För GIH-badet ingår även minskad hyreskostnad i beräkningen.

När flera simhallar är stängda samtidigt blir det svårare att behålla intäkter samt sänka kostnader. Eventuellt kommer Vällingby sim- och idrottshall renoveras från och med hösten

2019. Inga effekter av detta är medräknade i detta budgetunderlag då viss osäkerhet fortfarande finns.

När upprustningen av Åkeshovs sim- och idrottshall är färdig och anläggningen åter är i full drift beräknas intäkterna öka med cirka 0,6 mnkr, vilket motsvarar cirka 5 procent av normal volym. Personalkostnaderna beräknas öka med cirka 0,9 mnkr och övriga kostnader med 0,2 mnkr till följd av den nya bassängen och beräknad kundökning. Ökningen av energikostnaderna till följd av den tillkommande 25-metersbassängen, en ytterligare undervisningsbassäng och utökad vattenrening beräknas bli 0,3-1,4 mnkr per år. Om antal kunder ökar mer än beräknat kommer både intäkter och kostnader att öka ytterligare.

Under budgetperioden 2018-2020 får nämnden ökade kostnader för Nälstabadet med cirka 3,9 mnkr per år, exklusive hyreskostnad, i och med att det fortsätter att vara överdäckt för att även kunna användas som ersättning vid eventuell upprustning av Vällingby sim- och idrottshall. Intäkterna under somrarna beräknas vara cirka 1,2 mnkr lägre per år under tiden då badet är överdäckt.

I *bilaga 1* redovisas beräknade driftbudgetkonsekvenser av investeringar med mera.

Idrottsplatser och sportfält

Under de senaste åren har verksamheten på idrottsplatserna och sportfälten utvecklats med fler vinteraktiviteter. Till exempel görs skidspår när det finns snö och på Gärdets sportfält används även snökanoner. Spåren har varit mycket efterfrågade. Detta har medfört ökade driftkostnader och ett ökat maskinbehov.

Många evenemang anordnas på idrottsplatserna därutöver bistår även personalen från anläggningarna vid evenemang på andra platser, vilket kan dra stora resurser från ordinarie drift beroende på vilken volym som efterfrågas.

Kostnader för uthyrning av skolidrottshallar

Ett samarbete pågår med utbildningsförvaltningen och SISAB för att tillgängliggöra fler skolidrottshallar för idrottsverksamhet efter skoltid. I idrottsnämndens budget 2017 ingick en ökning för att höja ersättningsnivån till skolorna för att bättre motsvara deras kostnader.

Under de senaste åren har nämnden även tillförts extra medel till installation av nya kortlås. Ambitionen är att antal uthyrda timmar ska öka. Om detta lyckas kommer kostnaderna för ersättning till skolorna öka då den baseras på en ersättning per timme. Även kostnaderna för ambulerade tillsyn kommer att öka om öppettiderna ökar och flera gymnastiksalar tillkommer.

IT-kostnader

Förvaltningen ansvarar för ett flertal egna verksamhetssystem och e-tjänster, bland annat Stockholms stads näst största e-tjänst Aktivitetsbokningen. Flera system är verksamhetskritiska. Vid till exempel avbrott i kassa- och entrésystemet medför det ett direkt intäktsbortfall utöver bristande service till medborgarna. Flera av verksamhetssystemen har omfattande utvecklingsbehov, både avseende kvalitetssäkring och modernisering, till exempel systemet för bokning av anläggningar och föreningsstöd.

Förvaltningen ingår i ett nationellt projekt, som leds av Sveriges kommuner och landsting med cirka 200 deltagande kommuner, med syfte att upphandla ett nytt boknings- och bidragssystem. Detta system beräknas vara i drift under 2019-2020. Stockholm är en av

pilotkommunerna och deltar aktivt i processen.

Kassa- och entrésystemet som används på förvaltningens simhallar är i behov av att förnyas. Systemet bygger på gammal teknik och fungerar undermåligt i stadens spridda nätverk. Under 2017 kommer en förstudie göras tillsammans med kulturförvaltningen och visningsenheten i stadshuset för att se vilka möjligheter det finns att göra en gemensam upphandling.

Aktivitetsbokningen behöver anpassas till stadens nya e-tjänsteplattform 3.x. Detta är ett omfattande arbete som ska påbörjas 2017 och påverkar samtliga e-tjänster i plattformen.

Uppskattad kostnad för IT-utveckling under åren 2018-2020 uppgår till 23,6 mnkr fördelat på 12,5 mnkr 2018; 6,8 mnkr 2019 och 4,3 mnkr 2020. Detta innebär totalt en merkostnad mot normal kostnadsnivå (cirka 3,5 mnkr per år) om 13,1 mnkr för perioden. Störst ökning beräknas ske 2018. Som en konsekvens av all utveckling och ökad IT-användning kommer även driftkostnaderna öka.

För närvarande utreds om det finns möjlighet att föra ett besöksregister på simhallarna. Om detta skulle bli aktuellt tillkommer ytterligare kostnader som inte ingår i beräknade kostnader ovan.

Hyreskostnader

Huvuddelen av idrottsanläggningarna hyrs från fastighetsnämnden och kostnadsutvecklingen påverkas i hög utsträckning av den investeringsvolym som beslutas för nybyggnation och upprustning av anläggningar och av fastighetsnämndens kostnader för underhåll och drift. Hyreskostnaden till fastighetsnämnden uppgår under 2017 till totalt 306,1 mnkr (inklusive Sjöstadshallen). Därutöver tillkommer 42,3 mnkr för inhyrda anläggningar hos övriga hyresvärdar. Hyran för förvaltningskontoret i Älvsjö beräknas bli oförändrad 4,2 mnkr även under budgetperioden.

Enligt fastighetskontorets beräkningar ökar idrottsnämndens hyreskostnader, exklusive Forsgréniska badet och Sjöstadshallen, från 300,7 mnkr 2017 till 357,0 mnkr 2018, 375,5 mnkr 2019 och 412,9 mnkr 2020. Det innebär en sammanlagd ökning av berörda hyror med 112,2 mnkr under budgetperioden.

Huvuddelen av ökningen avser ökade kapitalkostnader för pågående projekt och planerade projekt som avslutas under perioden samt av ökade driftkostnader. Kostnader för serviceavtal, fastighetsskötsel och övriga driftkostnader beräknas öka med 14,8 mnkr för befintliga anläggningar vilket motsvarar cirka 20 procent i ökning jämfört med 2017. Det planerade underhållet beräknas kosta 17,4 mnkr för respektive år.

Därutöver tillkommer en ökad hyreskostnad med 17,9 mnkr per år, varav tillägg 12,0 mnkr, för Forsgréniska badet efter att det är renoverat.

För inhyrda anläggningar hos övriga hyresvärdar beräknas endast normal indexuppräknings. Akademiska Hus hyr idag ut GIH-badet till idrottsnämnden samt till gymnastik- och idrottshögskolan. I och med upprustning och renovering av GIH-badet kommer hyreskostnaden totalt att öka med 3,8 mnkr per år. Av denna ökning beräknar idrottsförvaltningen att gymnastik- och idrottshögskolan står för minst 0,6 mnkr då de blir en andrahandshyresgäst. Akademiska Hus har ställt som krav att idrottsnämnden hyr 100 procent av badet istället för 50 procent som innan renoveringen.

Därutöver kommer idrottsnämnden hyra en fullstor idrottshall från SISAB efter det att

Rödabergsskolan renoverats. Andra samarbetsprojekt med utbildningsförvaltningen är konstgräsplan på Gärdesskolans skolgård, Kungsholmens gymnasium samt Norra Reals skolgård, samt en idrottshall i Hjorthagen. Diskussioner mellan idrottsförvaltningen och utbildningsförvaltningen pågår även för samarbete i idrottshall i Västbergaskolan och Grimstaskolan.

För närvarande får idrottsnämnden kompensation för ökade driftkostnader när nya anläggningar beställs av fastighetsnämnden. I beräkningen av driftkostnader, *bilaga 1*, ingår samtliga driftkostnadsförändringar oavsett fastighetsägare.

Nedanstående tabell visar samverkansprojekt som tas i drift mellan åren 2016-2020.

Samverkansprojekt	År		Typ av anläggning	Tillkommande hyra	Övriga kostnader	Intäkter	Netto
Rödabergsskolan	2020	SISAB	Idrottshall	5,4	0,0	2,9	2,5
Kungsholmens gymnasium	2017	SISAB	Konstgräsplan	0,6			0,6
Norra Real	2017	SISAB	Konstgräsplan	0,7			0,7
Gärdesskolan	2016	SISAB	Konstgräsplan	0,7			0,7
Hjorthagen	2019	FSK	Idrottshall	7,6	2,7	4,0	6,3
Summa				15,0	2,7	6,9	10,8

Kapitalkostnader

Idrottsförvaltningen ser ett behov av ökad investeringsbudget för maskiner, inventarier och friluftsverksamhet som beskrivs mer under Investeringar. En utökning av investeringsbudgeten som uppfyller detta behov skulle medföra att kapitalkostnaderna ökar med 5,3 mnkr 2018 varav friluft 4,3 mnkr, 7,2 mnkr 2019 varav friluft 4,4 mnkr och 8,2 mnkr 2020 varav friluft 4,4 mnkr.

3.2 Investeringar

Investeringar inom idrottsnämndens budget

Idrottsnämndens totala budget för investeringar uppgår till 21,8 mnkr årligen för perioden 2018-2020. Av den totala investeringsbudgeten uppgår investeringar i maskiner och inventarier under budgetperioden till 15,0 mnkr 2018, 17,0 mnkr 2019 och 17,0 mnkr 2020. Friluftsinvesteringarna uppgår till 2,4 mnkr 2018, 0,4 mnkr 2019 och 0,4 mnkr 2020. Underhållsinvesteringar i fastighetsunderhåll uppgår till 4,4 mnkr respektive år.

Trots att förvaltningen under senare år har gjort relativt stora satsningar på utbyte av maskiner och inventarier, är det viktigt för driften av anläggningarna att maskiner och inventarier successivt kan bytas ut. Idrottsnämndens maskinpark är relativt gammal och om utrustningen inte kan bytas regelbundet medför den äldre maskinparken förutom svårigheter i verksamhetsdriften, även ökade kostnader för reparationer och underhåll.

Utöver att kontinuerligt byta ut maskiner och inventarier i befintliga anläggningar tillkommer utrustning i nya anläggningar som till exempel inventarier och skötselmaskiner till upprustade simhallar, specialhall för gymnastik, skridsko- och bandyhall, idrottshallar samt mål till

konstgräsplaner. Detta medför att mindre resurser kan läggas på ersättningsinvesteringar i det befintliga beståndet. Totalt bedöms behovet av nyinvesteringar i maskiner och inventarier till planerade nya anläggningar till 18,5 mnkr år 2018, 20,4 mnkr år 2019 och 5,8 mnkr år 2020.

För att kunna inrymma utbyte av befintliga inventarier och maskiner i beslutad budget, ser idrottsförvaltningen ett behov av utökade medel för investeringar till nya planerade anläggningar med 18,5 mnkr år 2018, 16,0 mnkr år 2019 och 2,0 mnkr år 2020. Upptagna utökade behov, nämnda ovan, skulle innebära att kapitalkostnaderna ökar med 1,0 mnkr 2018, 2,8 mnkr 2019 och 3,8 mnkr 2020.

Tabellen nedan visar beräknat behov (mnkr) 2018-2020 för nya anläggningar.

Inventarier/Maskiner	2018	2019	2020
Konstgräs	0,4	0,2	0,3
Sim- och idrottshallar	12,0	5,4	0,0
Idrottshallar	3,5	3,5	2,0
Idrottsplatser	0,0	0,2	0,0
Övrigt	2,6	11,1	3,5
Summa	18,5	20,4	5,8
Friluftsn			
Ågesta	10,0	10,0	0,0
Summa	10,0	10,0	0,0
Summa total	28,5	30,4	5,8

På grund av miljökrav måste idrottsnämnden inrymma investeringar i latrintömningsstationer för fritidsbåtar på olika strategiska båtområden och ha en strategi för att minimera antalet båtar med giftiga bottenfärger. Detta krävs för att minska problemet med miljögifter som härstammar från bottenfärger och rengöring av båtar. Under 2017 pågår arbete för att anlägga ytterligare två latrintömningsstationer vilket innebär att det då saknas tre stycken för att nå lagkravet om totalt tio stationer. För att uppnå detta planeras en latrintömningsstation för respektive år inom budgetperioden 2018-2020.

Inga medel inryms i budget för friluftsverksamhet utöver latrintömningsstationer. I friluftsverksamhetens ytterligare behov ingår till exempel utgifter för fortsatt anläggande av konstsnöspår och permanenta toaletter i Ågesta, nya spåralternativ i Hellasgården samt investeringar i tillgänglighet och belysning av barnbacken till Hammarbybacken.

Idrottsnämnden har fått budgetjustering för år 2017 med 10,0 mnkr och förvaltningen föreslår att idrottsnämnden begär ytterligare 10,0 mnkr för år 2018 samt 10,0 mnkr för år 2019 avseende anläggande av konstsnöspår i Ågesta. Det utökade behovet för Ågesta skulle innebära att kapitalkostnaderna ökar med 4,3 mnkr 2018 och 4,4 mnkr 2019. Vidare pågår arbetet för att anlägga nytt motionsspår i Lövsta 2017.

Idrottsnämnden ser ett stort behov av en utökad budget för investeringar i maskiner, inventarier och friluftsverksamhet, men detta under förutsättning att nämnden får kompensation för kapitalkostnader. I posterna konstgräs, idrottshallar och idrottsplatser ingår främst behov av maskiner och inventarier till nya anläggningar. I sim- och idrottshallar ingår inventarier till Åkeshovs sim- och idrottshall, GIH-badet samt Forsgrénsska badet där

inventariebehovet blir stort efter genomförd renovering. Övrigt avser ny skridsko- och bandyhall, rollerderbyanläggning, två nya ishallar samt nytt utomhusbad i Järva.

I investeringarna inom fastighetsunderhållet ingår projekt som har en nyttjandeperiod om tre år eller mer och inte är av ringa värde. Underhållsinvesteringarna inom fastighetsunderhållet har minskat från 16,4 mnkr till 4,4 mnkr från 2017 på grund av nytt gränssnitt mot fastighetsnämnden.

Idrottsnämndens investeringar inom fastighetsnämndens budget

I kommunfullmäktiges budget 2017 beslutades om en uppdelning av den långsiktiga investeringsplanen avseende idrottsfastigheter på re- och nyinvesteringar. Den fördelning som föreslogs innebar en fördelning om 50 procent på respektive typ. Förvaltningarna samplanerar investeringarna. Idrottsförvaltningen har huvudansvaret för att prioritera och planera nyinvesteringar och fastighetskontoret har huvudansvar för reinvesteringar.

Fastighetskontoret och idrottsförvaltningen har för avsikt att se över principerna för uppdelningen mellan reinvesteringar och nyinvesteringar till verksamhetsplanen 2018 och även till nästa års budgetunderlag. Konsekvenserna av det kan bli att en del av det som nu definieras som reinvesteringar istället betraktas som nyinvesteringar.

I stadens långsiktiga investeringsplan för idrottsanläggningar lyfts frågan om reinvesteringar och upprustning av befintliga anläggningar som det mest angelägna i dagsläget för att hålla anläggningsbeståndet intakt. Fastighetskontoret och idrottsförvaltningen konstaterar att både behovet av nyinvesteringar i takt med att staden växer och reinvesteringar i befintliga anläggningar är mycket stort. Förvaltningarna bedömer att investeringsbudgeten inte kommer att klara behoven. Eftersom reinvesteringar är prioriterat kommer det att innebära att takten på nyinvesteringar måste sänkas för att klara reinvesteringsbehoven de kommande åren. Förvaltningarna återkommer i verksamhetsplan 2018 samt i nästa års budgetunderlaget med förslag på prioriteringar och vilka konsekvenser de får.

Förvaltningens utgångspunkt i underlag för budget är "Vision 2040" och de angivna tyngdpunkterna och stadsutvecklingsområdena i "Promenadstaden – översiktsplan för Stockholm". Även utbildningsförvaltningens planering för utbyggnad av nya skolor är en viktig utgångspunkt för samlokalisering av skolor och idrottshallar.

Förvaltningens ambition är att förutsättningarna ska vara så jämlika som möjligt när det gäller tillgången och närheten till idrottsanläggningar i stadens olika delar. Nya anläggningar ska fördelas både i stadsutvecklingsområden men också i äldre stadsdelar där det råder brist på anläggningar. Investeringsplanen utgår från de prioriterade grupperna i det idrottspolitiska programmet, prognostiserad befolkningsutveckling inom den prioriterade åldersgruppen 7-20 år, nuvarande utbud av idrottsanläggningar, idrottsrörelsens behov baserat på stadens fördelningsnycklar, socioekonomiska skillnader mellan stadsdelsnämndsområden och stockholmarnas önskemål om idrottsanläggningar. De främsta behoven av nya idrottsanläggningar utgörs av fullstora idrottshallar och konstgräs fotbollsplaner. Därutöver finns ett stort upprustningsbehov av idrottsanläggningarna och då främst i sim- och idrottshallarna.

I fastighetsnämndens budget 2018-2020 uppgår den långsiktiga investeringsplanen för idrottsinvesteringar till 486,6 mnkr per år varav 243,3 mnkr avser nyinvesteringar. Förvaltningen föreslår i budgeten en fortsatt satsning på anläggande av nya

konstgräsfotbollsplaner och byggnation av fullstora idrottshallar. Budgetförslaget innehåller även ett nytt friluftsbad på Järva, en gymnastikhall, en anläggning för rollerderby, en ny skridsko- och bandyhall samt ersättning och uppgradering av ishallar. För att förstärka idrottsutbudet med konstgräsfotbollsplaner och fullstora idrottshallar i exploateringsområden som Norra Djurgårdsstaden och Älvsjö och en större utveckling av Vårbergs IP ingår även dessa i budgetförslaget.

De projekt som består av både reinvesteringar och nyinvesteringar är upprustningen av Forsgrénsska badet där nyinvesteringen består av ytterligare en undervisningsbassäng, Kristinebergs IP som består av både upprustning och utveckling, ersättningen av Sättra ishall, upprustningen och moderniseringen av Vårbergs IP samt ersättning för befintlig ishall på Östermalms IP.

De största upprustningsprojekten, utöver kombinationsprojekten, som planeras eller pågår under budgetperioden är stambyte i Brännkyrkahallen, takrenovering på Eriksdalsbadet, upprustning av Gubbängshallen, upprustning av Högdalens- och Skärholmens sim- och idrottshall.

För åren 2020-2028 uppgår investeringsbudgeten till 286,6 mnkr per år, varav nyinvesteringar 143,3 mnkr. Under dessa år innehåller budgetförslaget bland annat förslag om en ny idrottsplats i Bällsta med en inomhushall för friidrott samt nya idrottshallar i stadsutvecklingsområdena Frihamnen/Loudden, Årstafältet, Årstastråket, Riksby och Hammarbyhöjden/Björkhagen.

Ett antal projekt, förutom upprustningarna, som redovisas i *bilaga 2* har inte kunnat inrymmas i budgeten. Dessa projekt anser förvaltningen som angelägna för att tillgången till idrottsanläggningar ska växa i takt med att staden växer. Flera av dessa projekt är samarbetsprojekt med utbildningsförvaltningen där idrottshallar kommer att inhyras av närliggande skola under dagtid. De angelägna projekt som redovisas utanför investeringsplan är nya idrottshallar i Slakthusområdet, Nordvästra Kungsholmen, Alvik, Spångadalen, Bromstensstaden och Stora Sköndal samt nya simhallar i Östberga/Årstafältet, Skarpnäck och Norra Djurgårdsstaden.

Behov av ersättningsmedel finns för den exploatering som kommer att medföra en flytt av en befintlig omklädningsbyggnad på Ängby södra BP, där nuvarande funktioner behöver återställas till annat läge. Den standardhöjning som planeras i form av utökade ytor finansieras inom budget.

Den exploatering som planeras för Stadshagens IP medför en flytt av områdeslaget som sköter om idrottsytorna i norra innerstaden till den planerade dubbelidrottshallen på Kristinebergshöjden. Exploateringen på Stadshagens IP föranleder också en flytt av en 11-spelsplan till Fredhällsparken. Placeringen i Fredhällsparken innebär flytt av ett antal värdefulla ekar vilket medför höga investeringsutgifter. Den planerade exploateringen av idrottsytorna på Årsfältet medför även behov av en ersättningsanläggning som planeras på Gubbängens sportfält. Idag finns två rugbyplaner, en fotbollsplan samt omklädningsbyggnad, driftförråd och läktare på Årstafältet. Detta kommer att ersättas i sin helhet på Gubbängsfältet. Förändring av ny detaljplan på Kristinebergs IP där utgiften beräknas till cirka 29 miljoner kronor ingår även den i behovet av ersättningsmedel. Ytterligare medel, till en beräknad summa om cirka 30 mnkr, behövs för anpassning av fotbollsplanen på Kämpetorp på grund av nybyggnation. Den standardhöjning som planeras i form av konstgräs finansieras inom

budget. Hammarbyhöjdens bollplan med tillhörande servicefunktioner planerar man att flytta för att ge utrymme för en ny skola och parkeringsgarage. En förteckning över exploateringsprojekt redovisas i *bilaga 3*.

För att synliggöra hur idrottsnämndens idrottsinvesteringar, inom fastighetsnämndens budget, fördelas mellan pojkar/män och flickor/kvinnor använder förvaltningen en modell för könsuppdelad investeringsbudget. Modellen bygger på tusentals observationer, genomförda av idrottsförvaltningens personal, på olika anläggningstyper där individer som nyttjar anläggningen har räknats. Utifrån de sammanställda observationerna har förvaltningen sedan kunnat könskoda de vanligaste anläggningstyperna, det vill säga hur stor andel av anläggningen som används av pojkar/män respektive flickor/kvinnor. Könskoderna används sedan till att redovisa hur stor del av respektive nyinvestering eller reinvestering som går till pojkar/män respektive flickor/kvinnor.

Sett ur ett könsperspektiv fördelar sig nyinvesteringarna med 60 procent till pojkarnas/männens favör och 40 procent till flickorna/kvinnorna under perioden 2018-2020. Detta beror till stor del på planerade konstgräsplaner där könsfördelningen beräknas till 75 procent pojkar/män och 25 procent flickor/kvinnor samt ny skridsko- och bandyhall och ny ishall på Östermalms IP, där könsfördelningen beräknas till 85 procent pojkar/män och 15 procent flickor/kvinnor.

Reinvesteringarna fördelas 60 procent till pojkar/män och 40 procent till flickor/kvinnor. Fördelningen som är till pojkarnas/männens favör beror till stor del på planerade uppgraderingar av konstgräsmattor där könsfördelningen beräknas till 75 procent pojkar/män och 25 procent flickor/kvinnor och upprustning av ishallen i Sättra där könsfördelningen beräknas till 85 procent pojkar/män och 15 procent flickor/kvinnor.

Portföljosäkerhet inom fastighetsnämndens investeringsbudget

Erfarenhet och historik visar att investeringsutfallet för planerade projekt, totalt sett, inte faller ut till 100 procent under planerat verksamhetsår. Under hösten 2015 genomförde fastighetskontoret en analys av orsakerna till de under 2015 uppkomna förskjutningarna och utifrån resultatet av denna analys har ett antal åtgärder vidtagits inom områden som upphandling och ytterligare säkerställande av krav och omfattning i tidiga skeden. I kombination med dessa åtgärder bedömer fastighetskontoret dock det avgörande att också arbeta mer aktivt med riskbedömning av både enskilda projekt samt projektportföljer för att säkerställa en leverans motsvarande tilldelade ramar. Under 2018 finns flera större projekt där en individuell riskbedömning har gjorts utifrån vilken fas projektet befinner sig i, plan- och bygglovshantering, upphandling med mera. Den samlade risken för dessa projekt har lagts in som en justeringspost (minus) där fastighetskontoret planerar för en motsvarande förhöjd produktionstakt än vad de tilldelade ramarna medger. För att säkerställa leverans i nivå med tilldelad budget görs prognosuppdateringar månatligen vilka rapporteras i fastighetskontorets månadsrapporter och omprioriteringar kommer att göras löpande utifrån dessa prognoser.

3.2.1 Prioriteringsgrunder

Idrottsnämnden ansvarar för prioritering av ny- och ombyggnad av idrottsanläggningarna. Prioritering av större planeringsprojekt har gjorts enligt stadens modell för beslutsstöd. Projekten har poängsatts utifrån uppfyllelse av mål och översiktsplanens strategier samt ett

antal kriterier som resultatpåverkan, driftkostnadskonsekvenser, risker, projektberoenden och tidsmässig planering.

Den prioritering som har gjorts enligt underlaget för investeringsstrategin har kompletterats med mindre projekt, hänsyn till ackumulerad efterfrågan, befolkningsprognos samt övriga moderniseringsbehov. Utifrån dessa grunder har följande anläggningar och åtgärder prioriterats under den kommande planperioden:

- Modernisering/utbyte av ishallar
- Nya fullstora idrottshallar
- Säkra anläggningsbeståndet i stadsförnyelseområden

Prioriteringsunderlaget enligt stadens modell, som även har överlämnats till fastighetskontoret, redovisas i *bilaga 4*.

3.2.2 Konsekvensanalys och risker

För prioritering av investeringar i idrottsanläggningar, där enbart satsningar i idrottsanläggningar ställs mot varandra, är stadens modell för underlag till beslutsstöd inte tillräckligt utslagsgivande. Satsningarna uppfyller i huvudsak ett målområde, samtliga projekt är olönsamma och har negativa driftkostnadskonsekvenser. I princip är det uppfyllelsen av översiktsplanens strategier samt strategierna i nämndens långsiktiga investeringsplan som skiljer ut vissa projekt.

Det finns en risk att staden inte kan bygga idrottsanläggningar i takt med att staden växer. Det tillskott av investeringsmedel som har tillförts för idrottsanläggningar tar slut år 2020 och därefter minskar ramen för idrottsinvesteringar.

3.2.3 Måluppfyllelse

Investeringar i fastighetsnämndens idrottsanläggningar bidrar främst till att uppfylla målet att Stockholms stad har ett rikt idrottsliv som är tillgängligt för alla samt att Stockholm är en stad med trygga och levande stadsdelar. Flera projekt, främst byggnation av nya idrottshallar, bidrar även till att skolornas elever får tillgång till funktionella idrottsanläggningar.

Idrottsnämndens planering följer ambitionen att sprida investeringar i nya idrottsanläggningar geografiskt, och följer även intentionerna i översiktsplanen att stärka utsedda tyngdpunkter och stadsutvecklingsområden. När tyngdpunkterna stärks, genom bland annat byggande av bostäder och arbetsplatser med mera, ska även utbudet av olika idrottsanläggningar utvecklas. Nämnden ska också bevaka att redan etablerade äldre stadsdelar i innerstaden får ta del av anläggningsutvecklingen.

4 Övriga redovisningar

Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Idrottsnämnden beaktar barnperspektivet och ska säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention till exempel vid nybyggnationer och vid stora reinvesteringar. Barnchecklistan som används när beslutsunderlag tas fram och vid verksamhetsplanering ska förtydligas och användas mer.

Nämnden arbetar tillsammans med föreningar, specialdistriktsförbund och Stockholmsidrotten för att förebygga alltför tidiga elitsatsningar och för att barn inte ska fara illa.

Idrottsförvaltningen medverkar, när arbetet sammanfaller med de lokala utvecklingsplanerna och med idrottsnämndens ytterstadssatsningar, i stadens arbete med att stärka ungas organisering. Ett arbete som drivs av stadsdelsförvaltningarna samt rådet för mänskliga rättigheter och demokratiutveckling. Förvaltningen deltar även aktivt i arbetet med att skriva ett nytt program för barns rättigheter i staden.

Lokala utvecklingsplaner

Idrottsförvaltningen har under 2016 deltagit i arbetet med stadsdelsförvaltningarnas lokala utvecklingsplaner. Förvaltningen har tagit en aktiv roll i de planer där stadsdelsförvaltningarna bjudit in till samarbete. Under 2016 har arbetet i samtliga stadsdelar gått ut på att hitta geografiska områden och ämnen där insatser är särskilt angelägna. Idrottsförvaltningen har i dessa arbeten särskilt bevakat och bidragit med kunskap inom fritid, hälsa och idrott bland barn och ungdomar.

Under de kommande åren ska idrottsförvaltningen fortsätta ta en aktiv roll i de lokala utvecklingsplanerna där förvaltningen blivit inbjudna i arbetet. Under 2016-2017 har dessa stadsdelsförvaltningar varit Spånga-Tensta, Skärholmen, Enskede-Årsta-Vantör och Farsta. Arbetet med idrott i dessa sammanhang grundar sig i målen och strategierna i stadens idrottspolitiska program. Idrotten fungerar då som en väg till bättre hälsa för invånarna i stadsdelarna. Målet med arbetet är att få fler i dessa stadsdelar fysiskt aktiva, särskilt ungdomar och framför allt flickor i högstadie- och gymnasieåldrarna samt personer med funktionsnedsättning. Idrottsförvaltningen ser ett samarbete i dessa områden som mycket viktigt. Det krävs att alla aktörer i ungdomarnas tillvaro, till exempel skola, fritidsgårdar, kulturverksamheter, civilsamhälle med flera, arbetar mot samma målsättningar. Idrottsförvaltningen ska framöver medverka i medborgardialoger som anordnas av stadsdelsförvaltningarna och genomföra särskilda insatser i ytterstadsområdena i samverkan med berörda aktörer. Inom arbetet med den lokala utvecklingsplanen för Skärholmen är förvaltningen också delaktig i ett pilotprojekt kring Stångholmsbacken där behovet av bland annat idrottsytor ska utredas.

Under 2017 har idrottsnämnden utökat det arbete som inleddes 2015 i Järvaområdet med bland annat en idrottskoordinator med motsvarande funktion i de södra ytterstadsstadsdelarna. Målet med idrottskoordinatorernas arbete är att bidra till att jämna ut skillnaderna i Stockholm framför allt när det gäller fysisk aktivitet och hälsa bland ungdomar och personer med funktionsnedsättning. Arbetet med de lokala utvecklingsplanerna som inleddes 2016 ska under de närmaste åren utgöra en bra grund för ökad fysisk aktivitet, hälsa och en meningsfull

fritid.

Under 2017 arbetar Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm med inriktning mot idrott, fritid och kultur. Forskare ska i samarbete med kommissionen ta fram en rapport som beskriver deltagande i kommunalt stödda fritidsverksamheter utifrån jämställdhets- och jämlikhetssynpunkt. Kopplat till detta deltar idrottsförvaltningen under 2017 i en arbetsgrupp vars uppgift är att utifrån forskningsrapporten ta fram åtgärdsförslag för att minska skillnaderna. Dessa åtgärdsförslag blir en naturlig del i idrottsnämndens kommande arbete med de prioriterade ytterstadsdelarna.

Personal- och kompetensförsörjning

Hälsa

Förvaltningen arbetar aktivt med ett internt hälsoarbete för att medarbetarna ska må bra dels i sin arbetssituation men även utanför arbetet. I linje med nämndmålet att idrottsnämnden ska vara en attraktiv arbetsgivare som erbjuder hälsofrämjande arbetsplatser ska varje arbetsplats ta fram och arbeta med en handlingsplan utifrån resultatet i medarbetarenkäten avseende de hälsorelaterade frågorna. Riktlinjer och uppdragsbeskrivning för det interna hälsoarbetet ska uppdateras ytterligare framöver utifrån rön och trender samt vad som ger medarbetarna en ökad upplevd hälsa. För att uppmuntra idrott och motion och belysa de positiva värden som fysisk aktivitet medför, har förvaltningen under två omgångar genomfört hälsoprojekt riktat till specifika arbetsgrupper. Hälsoprojekten har visat på goda resultat och är något som förvaltningen ser positivt på kommande år.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen har under 2016 genomfört omfattande kompetensutvecklingsinsatser, främst på gruppnivå men även på individnivå för både medarbetare och chefer. Förvaltningen ska de kommande åren arbeta med kompetensförsörjning på ett tydligare och mer strukturerat sätt med hjälp av den process som staden tar fram 2017. I linje med stadens och förvaltningens arbete mot våldsbejakande extremism kommer bland annat kompetenshöjande insatser för personal att bli en viktig del. Även fortsatt kompetensutveckling av instruktörer och simlärare genomförs de kommande åren för att möta behovet av fritid för personer med funktionsnedsättning. Även om personalomsättningen har ökat något, vilket innebär att ny kompetens tillförs förvaltningen, kvarstår ett behov av intern kompetensutveckling för att möta förändringar i uppdrag samt omvärldens krav. Det kommer vara viktigt att säkerställa kompetensen där kompetensbaserad rekrytering utgör en viktig grund.

Ledarförsörjning

Förvaltningen fortsätter att tillvarata intern kompetens bland annat genom att uppmuntra medarbetare med ledaregenskaper att prova på att leda. I varje medarbetarsamtal ska chef och medarbetare diskutera utveckling på kort och på lång sikt. Förvaltningen genomför kontinuerligt kompetensutvecklingsprogram för arbetsledare för att fånga intresse för att leda personal samt tydliggöra vilket ansvar arbetsledare och chefer har som arbetsgivarrepresentanter. Ett kompetensutvecklingsprogram ska genomföras 2017. För chefer ska det även fortsättningsvis genomföras satsningar på ledarskapet, både i grupp och genom individuellt ledarstöd. Här är kommunikation en viktig del i ledarskapet för ledning och styrning.

Sjukfrånvaro

Förvaltningen har en låg sjukfrånvaro i förhållande till staden totalt. Tidigare har förvaltningen arbetat aktivt med att sänka korttidsfrånvaron och denna siffra har glädjande nog stadigt sänkts. Dock ser förvaltningen en utmaning att på längre sikt arbeta med sjukfrånvaroperioden dag 181-365, vilken återigen ökar. Här behöver förvaltningen tillsammans med övriga samarbetsparter (primärt Försäkringskassan och företagshälsovården) arbeta för att tillvarata befintlig arbetsförmåga hos medarbetare som är långtidssjukskrivna. Detta för att medarbetare snabbare ska komma tillbaka i arbete, på del- eller heltid.

Behov av avveckling/omställning

Förvaltningen ser det inte som troligt att övertalighet uppstår de kommande åren, men kan inte utesluta behov av omställning på längre sikt.

5 Lokalförsörjningsplan

Lokalförsörjningsplanen är ett verktyg för att staden på central och lokal nivå ska kunna planera det långsiktiga behovet av lokaler. Den ska ge en samlad bild av stadens lokalförsörjning och utgör ett viktigt led i arbetet med att uppnå ett effektivt resursutnyttjande.

5.1 Inledning

Idrottsnämnden hyr sedan 2011 majoriteten av alla idrottsanläggningar av fastighetsnämnden men har även hyresavtal med ett antal externa fastighetsägare, bland andra Rikspolisstyrelsen, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och Akademiska Hus.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Befolkningen i Stockholm växer med rekordfart. Redan i början av 2020-talet beräknas Stockholm vara en miljonstad. Ett växande Stockholm innebär att det redan stora trycket på befintliga idrottsanläggningar kommer att öka kraftigt. Efterfrågan på tider överstiger redan idag tillgången och det behövs nya idrottsanläggningar i såväl förtätade gamla bostadsområden som i nya bostadsområden runt om i Stockholm. Nämndens utgångspunkt i detta arbete är "Vision 2040" samt de angivna tyngdpunkterna och stadsutvecklingsområdena i "Promenadstaden – översiktsplan för Stockholm". Utbildningsnämndens planering för utbyggnad av nya skolor är också en viktig utgångspunkt för samlokalisering av skolor och idrottshallar. Fler idrotter tenderar att bli åretruntsporter, vilket innebär att inomhusanläggningar för vissa idrotter behöver uppföras. Efterfrågan av tider i fullstora idrottshallar från idrotter som tidigare huvudsakligen betraktats som utesporter har ökat under senare år.

Tabellen nedan redovisar idrottsnämndens anläggningar till och med utgången av 2016 och behov av nya anläggningar fram till år 2022 respektive 2030 i förhållande till prognostiserad befolkningsökning för att kunna erbjuda samma tillgänglighet och utbud som idag. I kolumnerna redovisas antalet anläggningar som finns upptagna i nämndens budgetunderlag för 2018.

Anläggningstyp	Antal anläggningar 2016	Behov 2022*)	Behov 2022-2030*)	I investeringsplanen för 2017-2022 och planerade inhyrningar	Inner-staden	Söderort	Västerort
Konstgräsplaner	91	13	5	13	3	6	4
Idrottshallar (fullstora, 20x40 meter)	21	16	8	11	4	5	2
Idrottshallar (ej fullstora, minst 16x28meter)	30						
Simhallar	18	4	2	0	0	0	0
Ishallar	10	3	1	1	0	1	0
Friidrott	15	4	1	1	0	0	1
*) Behovet är beräknat efter befolkningsökning av barn och ungdom mellan 7-20 år mellan 2016-2022 respektive 2022-2030. Befolkningsprognos 2016 ligger till grund.							

I *bilaga 5* redovisas behov av och planerade idrottsanläggningar för åren 2017-2040 för respektive stadsdelsnämndsområde. Föreningslivet efterfrågar fler specialanläggningar som till exempel gymnastikhallar, parkouranläggningar, rollerderbyanläggning, rackethallar och fotbollshallar. Vidare ställer olika nationella idrottsförbund allt högre krav på hur anläggningar ska vara utformade för att vara godkända för elitseriespel.

I samband med att stadens befolkning växer och nya stadsdelar tillkommer måste även nya idrottsanläggningar anläggas inom dessa områden för att stadens invånare ska ges så rättvisa förutsättningar som möjligt. Nya anläggningar kan även behöva tillkomma i äldre stadsdelar där det råder brist på anläggningar. Fullstora idrottshallar är en anläggningstyp som det råder stor brist på och det finns behov av att uppföra flera sådana med geografisk spridning.

5.3 Kapacitetsbeskrivning

Staden förfogar över stora lokalresurser som ska användas så effektivt som möjligt. Inom flera områden samordnar idrottsförvaltningen det gemensamma nyttjandet av lokaler med stadsdelsförvaltningar, utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen. Efterfrågan från idrottsföreningarna varierar beroende på de förutsättningar som finns i respektive idrottshall eller gymnastiksal. Nyttjandegraden är mycket hög i idrottshallarna men varierar i de mindre skolgymnastiksalarna.

Nyttjandegraden för konstgräs fotbollsplanerna är också mycket hög. Planerna används maximalt av skolorna under dagtid och av föreningslivet under kvällar och helger. Fotbollsspel på konstgräs fotbollsplanerna förekommer året runt när vädret tillåter. Stadens ishallar används även de maximalt under föreningsstid.

Förvaltningen bedömer att tillgången på lokaler för närvarande är för låg i förhållande till efterfrågan när det gäller fullstora idrottshallar och i viss mån konstgräs fotbollsplaner. Staden kan för närvarande inte heller tillfredsställa tillgodose den efterfrågan som finns på olika

specialanläggningar, i första hand gymnastik- respektive fotbollshallar. Under de närmaste åren kommer det att råda kapacitetsbrist på bassängtider då flera av de större simhallarna genomgår omfattande ombyggnationer. Nälstabadet har överdäckats för att möjliggöra simundervisning under tiden Åkeshovs sim- och idrottshall samt Vällingby sim- och idrottshall är stängda för renovering.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förvaltningen föreslår i budgetunderlaget för 2018 att staden fortsatt satsar på att bygga fler fullstora idrottshallar. Under 2017 ska en idrottshall färdigställas i Grimsta, och till 2022 ska ytterligare 10 idrottshallar färdigställas på Västberga IP, Dalhagens IP, Vårbergs IP, Mälarhöjdens IP, Rödabergsskolan, Årstafältet, Kristinebergshöjden (en dubbelhall) samt två hallar intill Kämpetorps BP. Budgetunderlaget innehåller även ett utomhusbad på Järva, en skridsko- och bandyhall i Gubbängen, en rollerderbyanläggning, nya konstgräsplaner och ersättning av två äldre ishallar. För en komplett lista över planerade projekt se *bilaga 2*.

Ett antal simhallar är under renovering eller planeras för renovering. GIH-badet är stängt till hösten 2018, då fastighetsägaren Akademiska Hus har renoverat klart badet. Idrottsnämnden fortsätter att hyra badet efter renoveringen. Åkeshovs sim- och idrottshall öppnar igen i början av 2018 efter en längre tids renovering. Forsgrénsska badet är stängt för renovering och planeras öppna under 2019. Högdalens sim- och idrottshall planeras också att stänga under cirka 10 månader för renovering med start sommaren 2018.

Idrottsnämnden har vid ett antal tillfällen godkänt att idrottsmark har exploaterats för bostadsändamål i enlighet med stadens principer för ersättningsinvesteringar. Exploatering av idrottsmark har bidragit till att bostäder har kunnat byggas och befintligt anläggningsutbud kvalitetsmässigt har kunnat utvecklas utan att nyttjandet har minskat, vilket inneburit en optimal användning av stadens mark. Exploatering av idrottsmark har inneburit att anläggningsbeståndet har förändrats, och den utvecklingen väntas fortsätta kommande år förutsatt att ekonomiska förutsättningar finns. Bland annat planeras för en flytt av rugbyplanerna på Årstafältet till Gubbängens sportfält och en ombyggnad av Stadshagens IP på grund av exploatering.

5.5 Kostnadsutveckling

Nämndens totala hyreskostnader för anläggningar och förvaltningskontoret uppgår till 337,9 mnkr i verksamhetsplan 2017. I tabellen nedan redovisas den beräknade förändringen av hyreskostnaderna under åren 2017-2020.

<i>mnkr</i>	2017	2018	2019	2020
Hyra FN gamla avtal*	5,4	5,4	5,4	14,3
Hyra FN övriga anläggningar	300,7	357,0	375,5	412,9
Externt förhyrda anläggningar	27,6	29,5	41,5	44,4
Förvaltningskontor	4,2	4,2	4,2	4,2
Summa lokalkostnader	337,9	396,1	426,6	475,8
<i>Förändring jämfört med 2014</i>		58,2	88,7	137,9

* Avser Fosgrénsska badet, Sjöstadshallen och Konradsberg

Ökningen av hyreskostnaderna består främst av hyror till fastighetsnämnden där ökade kapitalkostnader för pågående och planerade investeringar medför relativt kraftiga årliga hyreshöjningar. För de anläggningar som överfördes 2011/2012 till fastighetsnämnden beräknas hyrorna öka med 112,2 mnkr mellan 2017 och 2020.

Forsgrénsska badet renoveras från och med sommaren 2016 till och med sommaren 2019 och under den tiden betalar inte förvaltningen någon hyra. Hyreskostnaden för Forsgrénsska badet beräknas öka med 12 mnkr per år när det öppnar igen, efter upprustning, hösten 2019.

GIH-badet ska renoveras från och med sommaren 2016 till och med sommaren 2018 och under den tiden kommer förvaltningen inte betala någon hyra. När badet öppnar igen hösten 2018 kommer hyreskostnaden öka med 3,9 mnkr jämfört med före renoveringen. Gymnastik- och idrottshögskolan beräknas stå för 0,6 mnkr av den ökade hyreskostnaden genom andrahandsinhyrning från idrottsnämnden.

Från och med 2017 ingår hyra för en konstgräsplan på Gärdesskolans skolgård från SISAB och från och med 2018 ingår hyra för konstgräsplaner på Norra Reals skolgård samt Kungsholmens gymnasiums skolgård. Från och med 2017 ingår inte hyra för idrottshallen Olympen i och med att avtalet sagts upp på grund av bostadsbyggande. För övriga externt inhyrda lokaler och Sjöstadshallen, som hyrs från fastighetsnämnden enligt tidigare avtal, beräknas inga förändringar utöver normal prisutveckling.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Tillsammans med fastighetskontoret fortsätter idrottsförvaltningen att utveckla de gemensamma processerna för investeringar.

Samverkan pågår mellan idrottsförvaltningen och utbildningsförvaltningen vid planering inför uppförandet av nya idrottshallar och skolor. Om idrottshallen ligger i anslutning till en skola hyrs lokalerna ut samtliga tider, av skolan på dagarna och av föreningslivet under kvällar och helger. Samverkan pågår även med utbildningsförvaltningen kring skolgårdsmiljön och ett ökat användande av gymnastiksalarna. En ny investeringsmodell ska prövas där SISAB vid tillbyggnad eller byggnation av en ny skola kan bygga fullstora idrottshallar som idrottsförvaltningen sedan hyr av SISAB.

Staden lägger stora resurser på att erbjuda stockholmarna ett brett utbud av idrottsanläggningar. Det är därför viktigt att uppnå en så hög nyttjandegrad som möjligt i dessa anläggningar. Idrottsförvaltningen kontrollerar kontinuerligt nyttjandet av anläggningarna och föreslår lämpliga åtgärder för att öka nyttjandegraden om den visar sig vara låg någonstans på vissa tider.

Arbetet med energieffektiviseringar i stadens idrottsanläggningar fortsätter i enlighet med idrottsnämndens energiplan.

Sedan 2012 ligger förvaltningskontoret i Älvsjö. Förvaltningskontoret är på 2 361 kvm med cirka 112 arbetsplatser inklusive konferensrum. Hyreskostnad, exklusive garage, inklusive gemensamma utrymmen per arbetsplats uppgår till cirka 38 tkr 2017. Ett av kontorsrummen hyrs ut till Älvsjö stadsdelsförvaltning. Efter att den organisationsförändring som pågår är genomförd kan ytterligare effektiviseringar bli aktuella till exempel i form av fler uthyrningar. Utöver förvaltningskontoret finns det administrativa lokaler integrerade på en del av idrottsanläggningarna.

5.7 Övrigt

Samverkansprojekt om idrottsbehov

Uppdraget kring samplanering innebär att SISAB, fastighetskontoret, utbildningsförvaltningen och idrottsförvaltningen har ett nära samarbete för planering av fullstora hallar.

Samplanering innebär för utbildningsförvaltningens del att hyresavtal säkerställer förfoganderätten dagtid och ett åtagande av den verkliga kostnaden, och inte enbart den timhyra som är aktuell vid timbokning av idrottsförvaltningens anläggningar. På så sätt säkerställs en skolas tillgång till idrott när exempelvis en skola byggs utan egen idrottsbyggnad. För idrottsförvaltningens del innebär det en säkerställd hyresintäkt samt att inhyrningar i annans fastighet möjliggörs, exempelvis hos SISAB. För utbildningsförvaltningen innebär den ökade säkerheten en ökad kostnad i relation till sedvanlig timhyra. Beslut om samplanering tas i respektive nämnds genomförandebeslut. I samplaneringen uppstår ibland problem med att idrottsbehovet och skolbehovet inte matchar varandra i tid och det är en fråga som förvaltningarna kontinuerligt arbetar med.

Idrottshallar som i dagsläget anses aktuella för samplanering är redovisas i nedanstående tabell.

Samverkansprojekt	År	Kommentar	Byggare
Bromma			
Alviksprogrammet	2025	Ny skola, ej bestämd fast.ägare SISAB/FSK	FSK
Ullsunda industriområde	2025	Ny skola	FSK
Solvalla/BällstaIP	2025	Ny skola	FSK
Riksby	2025	Ny skola	FSK
Enskede Årsta Vantör			
Steningeparken	2024	Ny skola, DP arbete pågår	FSK
Slakthusområdet	2022	Ny skola, nytt gymnasium (utanför ram), programarbete	FSK
Årstafältet	2023	Ny skola, detaljplanearbete pågår	FSK
Årstafältet/Östberga	2027	Ny sim- och idrottshall, ny skola, programarbete	FSK
Farsta			
Stora sköndal	2024	Utanför ram, ny skola	FSK
Hässelby-Vällingby			
Nälstastråket eller Yrkesmannen	2030	Ny skola	FSK
Grimtaskolan	2017	Genomförandeskede	FSK
Kungsholmen			
Kristinebergshöjden	2021	Ev samverkan för Kristinebergsskolan.	FSK
Norrmalm			
Rödabergsskolan (pilotprojekt)	2020	Förslagshandlingsskede	SISAB
Hagastaden/Bellevueparken	2025	Ny skola (Ev. annan byggherre)	
Rinkeby-Kista			
Kista	2030	Ny skola	FSK
Dalhagen	2019	Hallen är klar tidigare än evt skola.	FSK
Skarpnäck			
Skarpnäcks BP/Skarpnäcksskolan	2022 alt 2027	Ev samverkan för Skarpnäcksskolan, befintlig skola måste lösa idrott fram 2027.	
Nytorps gårde (alt. Hammarby backe)	2023	Hammarbyskolan. DP arbete startar våren 2017	FSK
Spånga-Tensta			
Spångadalen	2035	Ny skola	
Södermalm			
Henriksdalshamnen	2040	Ny skola	
Älvsjö			
Kämpetorpsskolan	2018/ 2019	Genomförandeskede, utbyggd skola.	FSK
Älvsjöprogrammet	2040	Två nya skolor	
Östermalm			
Hjorthagshallen	2019	Genomförandeskede	FSK
Frihamnen/Loudden	2025	Ny skola	

Bilagor

Bilaga 1: IdN 2018-2020 (SLK-blanketter)

Bilaga 2: Specifikation investeringar FN

Bilaga 3: Ersättningsinvesteringar

Bilaga 4: Prioritering underlag beslutstöd

Bilaga 5: Behov av och planerade idrottsanläggningar under åren 2017-2040